

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04

ZESPÓŁ REALIZACJI

BADAŃ

INTERNET:

621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17

<http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24

00 - 503 W A R S Z A W A

TELEFAX 629 - 40 - 89

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/194/99

ŁUDZIE I WYDARZENIA W HISTORII POLSKI XX WIEKU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Koniec roku skłania do dokonywania różnego rodzaju bilansów i podsumowań. Niebawem rozpocznie się ostatni rok tego stulecia, w związku z tym zapytaliśmy respondentów¹, które, ich zdaniem, wydarzenia XX wieku są najbardziej znaczące dla dziejów Polski oraz jacy ludzie wywarli największy wpływ - niezależnie od tego, czy dobry czy zły - na losy naszego kraju.

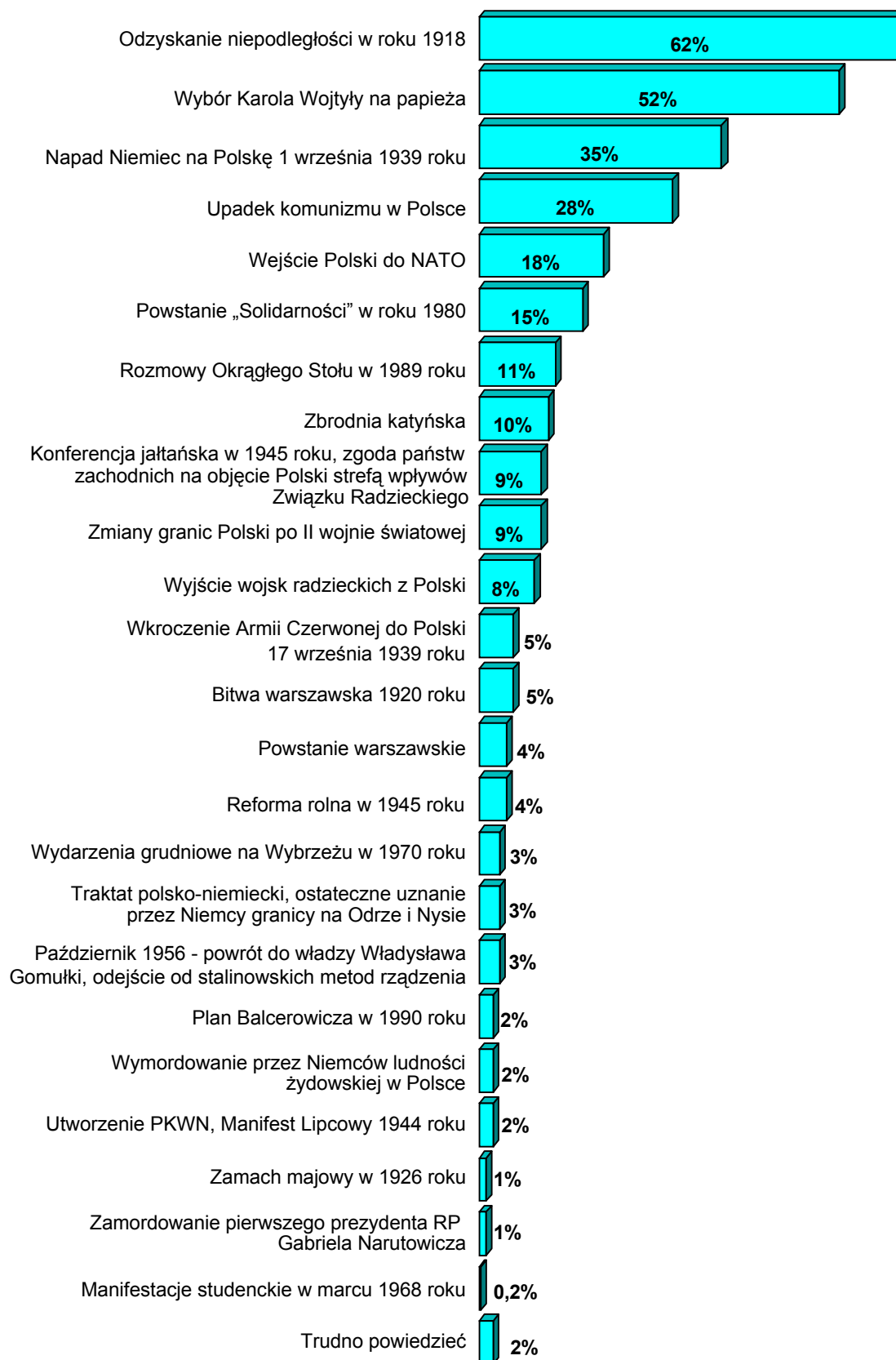
W opinii ankietowanych dzieje Polski w XX wieku zdominowane były przede wszystkim przez dwa wydarzenia - odzyskanie niepodległości w roku 1918 oraz wybór Karola Wojtyły na papieża. Wskazała je ponad połowa badanych. Na trzecim miejscu - ze znacznie mniejszą liczbą wskazań - sytuuje się wydarzenie, które zapoczątkowało II wojnę światową: agresja Niemiec na Polskę we wrześniu '39. Kolejne cztery wydarzenia najważniejsze dla naszych dziejów dotyczą ostatniego ćwierćwiecza XX wieku i wiążą się z przemianami ostatnich lat. Są to: upadek komunizmu w Polsce, wejście naszego kraju do NATO, powstanie „Solidarności” w roku 1980 oraz porozumienia Okrągłego Stołu w 1989 roku.

Konferencja jałtańska, która na blisko pół wieku określiła zarówno miejsce Polski w świecie, jak i jej ustrój polityczny, wskazana została tylko przez co jedenastego respondenta (ale co piątego z wyższym wykształceniem). Również tylko co jedenasty badany zwrócił uwagę na znaczenie zmiany granic Polski po II wojnie światowej.

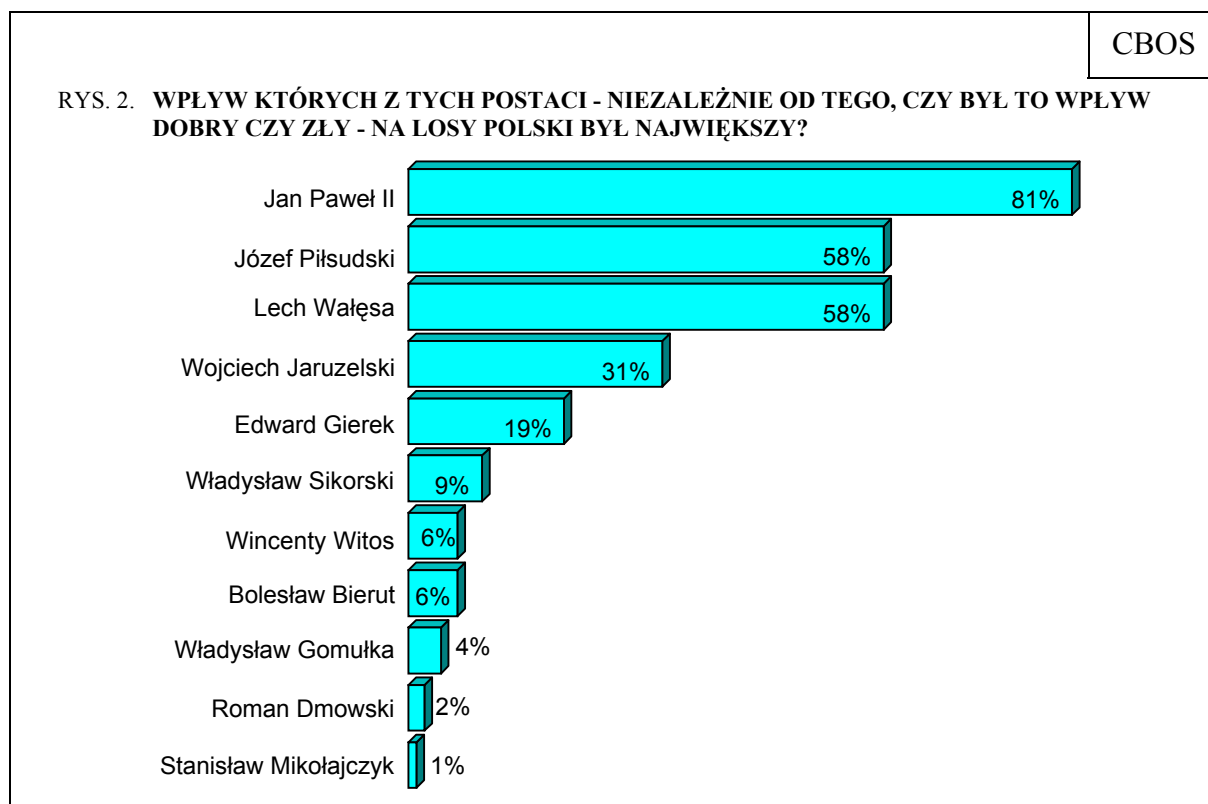
¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (114) przeprowadzono w dniach od 10 do 15 listopada '99 na liczącej 1089 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

RYS. 1. KTÓRE Z NASTĘPUJĄCYCH WYDARZEŃ XX WIEKU BYŁY, PANA(I) ZDANIEM, NAJBARDZIEJ ZNACZĄCE, NAJWAŻNIEJSZE DLA DZIEJÓW POLSKI?

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać z przedstawionej im listy trzy wydarzenia.

Badanych prosiliśmy o wskazanie, kto - ich zdaniem - wywarł największy wpływ na losy Polski w tym stuleciu, a także o ocenę tego wpływu.

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać z przedstawionej im listy trzy osoby.

Tabela 1

Jak by Pan(i) ocenił(a) wpływ następujących osób na wydarzenia, historię Polski w XX wieku?	Pozytywny	Częściowo pozytywny, częściowo negatywny	Negatywny	Nie wiem, kto to jest	Trudno powiedzieć
	w procentach				
Jan Paweł II	96	3	0,5	0	1
Józef Piłsudski	74	14	2	2	7
Władysław Sikorski	67	15	1	6	11
Wincenty Witos	53	22	1	12	12
Lech Wałęsa	47	38	12	0	3
Edward Gierek	34	43	17	1	5
Wojciech Jaruzelski	30	43	22	0	5
Stanisław Mikołajczyk	19	23	5	34	19
Roman Dmowski	16	21	4	42	17
Władysław Gomułka	13	39	36	3	9
Bolesław Bierut	8	24	43	9	16

W opinii większości badanych największy wpływ na losy Polski w XX wieku wywarł papież Jan Paweł II. Jednocześnie wpływ ten jest powszechnie oceniany jako jednoznacznie pozytywny.

Dwie kolejne postacie, które - zdaniem ankietowanych - również zdecydowanie górują nad pozostałymi, są już nieco kontrowersyjne. Charakterystyczne jednak, że Józef Piłsudski, który w okresie swej działalności miał liczny obóz przeciwników, obecnie oceniany jest jednoznacznie pozytywnie przez większość badanych. Inaczej natomiast jest w przypadku Lecha Wałęsy, którego wpływ na losy Polski ponad jedna trzecia ankietowanych ocenia jako „częściowo pozytywny, częściowo negatywny”, a co ósmy respondent - jako negatywny.

Czwarte i piąte miejsce zajmują pierwsi sekretarze PZPR z okresu schyłku PRL - oceniani już zdecydowanie niejednoznacznie. Wysoka pozycja Wojciecha Jaruzelskiego wśród postaci, których wpływ na losy Polski w XX wieku był największy, wynika zapewne przede wszystkim z jego roli w przełomie końca lat osiemdziesiątych. Generał Jaruzelski jest postacią kontrowersyjną, ale badani częściej oceniają go pozytywnie niż negatywnie. Może to oznaczać, że na ocenę jego roli w dziejach Polski bardziej wpłynęły porozumienia Okrągłego Stołu i pokojowe oddanie władzy niż stan wojenny.

Edward Gierek znacznie rzadziej niż Wojciech Jaruzelski postrzegany jest przez badanych jako postać o znaczącym wpływie na historię Polski, niemniej oceny Gierka są nieco lepsze. Rolnicy i robotnicy częściej oceniają go pozytywnie niż wyrażają opinie ambiwalentne. Zdecydowanie najlepiej oceniany jest on przez obecnych zwolenników PSL, znacznie lepiej niż przez elektorat SLD. Koresponduje to z faktem, iż zarówno rolnicy, jak i ogół mieszkańców wsi częściej niż badani z innych grup wymieniają Edwarda Gierka wśród tych postaci, których wpływ na losy Polski w XX wieku był największy. Może to świadczyć, że kojarzony on jest przede wszystkim z pierwszą połową dekady swych rządów, a nie z kryzysem gospodarczym końca lat siedemdziesiątych.

Warto też zwrócić uwagę, że aż dwie piąte ogółu badanych nie wie, kim był Roman Dmowski, a jedna trzecia - kim był Stanisław Mikołajczyk, postać tak popularna w pierwszych latach powojennych. Znacznie lepiej oceniany jest historyczny przywódca chłopów Wincenty Witos, jednak pamięć o nim zależy również przede wszystkim od poziomu wykształcenia.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Które z następujących wydarzeń XX wieku były, Pana(i) zdaniem, najbardziej znaczące, najważniejsze dla dziejów Polski? 1 - Odzyskanie niepodległości w 1918 roku; 2 - Bitwa warszawska 1920 roku; 3 - Napad Niemiec na Polskę 1 września 1939; 4 - Wkroczenie Armii Czerwonej do Polski 17 września 1939 roku; 5 - Zbrodnia katyńska; 6 - Wymordowanie przez Niemców ludności żydowskiej w Polsce; 7 - Powstanie warszawskie; 8 - Reforma rolna w 1945 roku; 9 - Konferencja Jaltańska w 1945 roku, zgoda państw zachodnich na objęcie Polski strefą wpływów Związku Radzieckiego; 10 - Zmiany granic Polski po II wojnie światowej

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ogółem	62	5	35	5	10	2	4	4	9	9
Płeć										
Mężczyźni	64	6	34	5	7	3	4	3	9	9
Kobiety	59	3	35	5	12	2	4	4	8	8
Wiek										
18-24 lat	63	4	28	2	9	4	5	1	11	11
25-34	57	1	39	7	12	4	3	2	11	12
35-44	62	7	33	3	8	0	7	4	9	8
45-54	61	4	31	7	9	3	2	3	9	9
55-64	60	5	33	9	9	3	3	6	6	7
65 lat i więcej	66	7	42	4	12	1	3	6	6	6
Miejsce zamieszkania										
Wieś	60	2	35	4	12	3	5	5	6	8
Miasto do 20 tys.	61	8	34	2	12	1	1	2	8	7
20 - 100 tys.	63	6	43	9	9	4	3	3	8	11
101 - 500 tys.	67	4	32	6	8	3	3	4	9	12
501 tys. i więcej mieszk.	56	8	26	6	6	1	7	2	20	7
Wykształcenie										
Podstawowe	56	2	39	4	12	2	5	7	3	5
Zasadnicze zawodowe	57	4	36	6	12	2	6	1	4	11
Średnie	66	6	31	4	8	4	3	4	12	10
Wyższe	70	7	31	9	6	1	1	1	22	11
Grupa społ.-zaw. pracujący										
Kadra kier., inteligencja	62	7	30	10	3	3	2	1	20	15
Prac. umysł. niż. szczebla	69	5	23	4	5	1	3	2	12	6
Pracownicy fiz. - umysł.	58	3	33	5	18	0	5	4	7	8
Robotnicy wykwalifikowani	53	4	34	7	11	0	4	1	11	14
Robotnicy niewykwalifik.	62	9	29	0	11	0	0	17	0	7
Rolnicy	58	2	43	5	18	6	10	1	9	6
Pracujący na własny rach.	69	5	25	5	2	3	4	0	15	10
Bierni zawodowo										
Renciści	53	1	44	5	13	1	2	5	4	2
Emeryci	65	7	39	5	10	2	3	4	6	8
Uczniowie i studenci	64	6	33	3	7	6	4	0	15	10
Bezrobotni	64	4	37	3	12	4	8	3	3	9
Gospodynie domowe i inni	60	3	36	2	9	6	3	3	1	16
Pracuje w:										
inst. państw., publicznej	66	8	32	6	5	2	3	2	14	7
spółce właścicieli	52	4	35	9	10	0	4	4	14	15
prywatnych i państwa	65	3	25	4	6	1	4	3	10	12
sekt. pryw. poza rolnict.	53	3	41	4	18	5	8	2	7	5
prywatnym gosp. rolnym										
Dochoły na jedną osobę										
Do 275 zł	62	3	38	2	13	6	5	3	6	9
276 - 399	60	6	38	5	11	1	4	5	5	6
400 - 549	61	3	38	8	8	1	2	3	7	10
550 - 799	60	6	38	2	8	1	3	4	17	6
Powyżej 799 zł	67	7	32	8	13	4	4	3	12	9
Ocena własnych war. mater.										
Złe	60	4	37	5	9	3	5	4	8	10
Średnie	61	5	35	4	12	2	3	4	8	8
Dobre	64	6	30	7	6	2	4	3	11	9
Udział w prakt. religijnych										
Kilka razy w tygodniu	61	10	32	9	8	3	5	3	7	3
Raz w tygodniu	62	4	35	5	10	2	4	3	8	6
1-2 razy w miesiącu	60	3	38	1	11	1	2	4	9	11
Kilka razy w roku	59	5	35	3	9	3	5	4	7	9
W ogóle nie uczestniczy	65	8	28	3	10	5	6	5	16	7
Poglądy polityczne										
Lewica	59	4	39	5	10	3	3	6	10	10
Centrum	65	4	37	5	9	3	4	3	10	9
Prawica	64	8	28	6	10	3	3	2	10	9
Trudno powiedzieć	57	3	34	3	9	1	6	4	3	8

Tabela 1 cd. 11 - Wybór Karola Wojtyły na papieża; 12 - Powstanie "Solidarności" w 1980 roku;
13- Rozmowy Okrągłego Stołu w 1989 roku; 14 - Upadek komunizmu w Polsce;
15 - Wyjście wojsk radzieckich z Polski; 16 - Wejście Polski do NATO

(%)

	11	12	13	14	15	16	Pozostałe (łącznie)	Liczba osób
Ogółem	52	15	11	28	8	18	15	1087
Płeć								
Mężczyźni	48	17	9	29	9	18	14	515
Kobiety	54	13	13	27	7	18	16	572
Wiek								
18-24 lat	44	15	15	35	7	22	13	156
25-34	54	15	9	30	9	22	11	191
35-44	54	16	12	28	6	19	15	222
45-54	48	19	14	32	9	21	16	200
55-64	56	19	8	23	11	16	15	139
65 lat i więcej	53	7	9	21	5	8	20	180
Miejsce zamieszkania								
Wieś	57	12	9	28	10	15	16	401
Miasto do 20 tys.	52	13	13	28	11	26	12	128
20 - 100 tys.	50	13	14	24	7	19	14	213
101 - 500 tys.	47	19	10	33	5	18	15	209
501 tys.i więcej mieszk.	45	21	15	30	4	18	18	136
Wykształcenie								
Podstawowe	58	12	6	29	9	12	17	307
Zasadnicze zawodowe	55	15	6	30	11	24	14	250
Średnie	46	16	16	29	6	18	16	415
Wyższe	47	18	19	22	4	22	8	115
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	53	19	20	21	2	26	6	91
Prac.umysł.niż.szczebla	54	15	21	34	4	18	19	119
Pracownicy fiz. - umysł.	50	19	10	31	7	22	16	62
Robotnicy wykwalifikowani	55	20	6	27	17	19	12	102
Robotnicy niewykwalifik.	44	15	4	42	2	26	3	35
Rolnicy	47	10	6	25	14	10	20	70
Pracujący na własny rach.	36	15	17	36	3	29	21	57
Bierni zawodowo								
Renciści	55	16	7	29	9	15	18	123
Emeryci	52	11	10	22	7	11	19	214
Uczniowie i studenci	30	18	25	39	2	20	13	63
Bezrobotni	63	14	2	32	12	16	12	90
Gospodynie domowe i inni	59	11	7	22	12	25	12	60
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	50	17	19	26	4	22	14	206
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	62	16	6	30	10	14	11	107
sekt. pryw. poza rolnict.	45	19	13	34	6	26	16	177
prywatnym gosp. rolnym	46	15	6	23	14	10	23	82
Dochody na jedną osobę								
Do 275 zł	58	14	4	28	10	18	15	150
276 - 399	55	12	9	29	10	21	12	126
400 - 549	53	13	10	31	9	19	13	249
550 - 799	48	17	15	26	6	16	17	181
Powyżej 799 zł	44	15	14	30	4	15	13	152
Ocena własnych war. mater.								
Złe	54	16	7	26	10	18	12	328
Średnie	53	12	13	28	8	16	18	494
Dobre	45	19	13	31	6	22	13	266
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	60	15	12	22	8	20	13	64
Raz w tygodniu	57	13	10	28	8	15	15	568
1-2 razy w miesiącu	51	17	7	31	9	15	15	182
Kilka razy w roku	44	19	14	27	7	27	17	182
W ogóle nie uczestniczy	27	15	21	31	7	26	13	90
Poglądy polityczne								
Lewica	49	12	18	25	10	18	16	254
Centrum	52	17	7	26	6	23	14	320
Prawica	50	19	13	33	7	17	15	289
Trudno powiedzieć	56	10	7	31	9	13	16	222

Tabela 2. Wpływ których z tych postaci - niezależnie od tego, czy był to wpływ dobry czy zły - na losy Polski był największy? Proszę wskazać nie więcej niż 3 nazwiska.

(%)

	Bolesław Bierut	Edward Gierek	Jan Paweł II	Wojciech Jaruzelski	Józef Piłsudski	Władysław Sikorski	Lech Wałęsa	Wincenty Witos	Pozostali (łącznie)	Liczba osób
Ogółem	6	19	81	31	58	9	58	6	9	1088
Płeć										
Mężczyźni	5	20	83	31	60	8	57	7	9	515
Kobiety	7	19	80	31	57	9	60	5	8	573
Wiek										
18-24 lat	2	16	76	32	70	9	61	3	9	156
25-34	7	18	81	31	63	6	65	4	6	191
35-44	6	23	86	34	54	8	65	4	6	222
45-54	5	23	82	30	50	12	59	8	11	200
55-64	8	21	78	31	50	7	53	8	11	139
65 lat i więcej	8	13	83	27	64	9	45	9	10	180
Miejsce zamieszkania										
Wieś	6	24	83	31	48	8	51	9	9	401
Miasto do 20 tys.	7	17	84	38	64	11	58	6	7	128
20 - 100 tys.	5	16	79	30	62	12	63	5	8	213
101 - 500 tys.	5	19	78	32	66	9	62	3	5	209
501 tys. i więcej mieszk.	6	13	84	25	66	3	70	4	13	136
Wykształcenie										
Podstawowe	5	23	85	32	46	4	48	12	9	308
Zasadnicze zawodowe	6	19	82	30	56	15	64	4	7	250
Średnie	4	19	80	32	64	9	61	4	10	415
Wyższe	14	11	77	30	76	6	66	2	6	115
Grupa społ.-zaw. pracujący										
Kadra kier., inteligencja	11	11	77	34	66	5	68	3	7	91
Prac. umysł. niż. szczebla	3	16	88	26	67	8	69	2	7	119
Pracownicy fiz.- umysł.	8	21	81	29	58	11	63	0	6	62
Robotnicy wykwalifikowani	5	27	81	43	55	8	57	6	3	102
Robotnicy niewykwalifik.	0	20	83	34	34	17	60	5	7	35
Rolnicy	6	31	86	36	54	7	42	14	6	70
Pracujący na własny rach.	8	10	84	29	61	3	77	0	7	57
Bierni zawodowo										
Renciści	5	23	81	33	54	5	50	5	9	123
Emeryci	8	13	80	27	59	12	52	11	10	215
Uczniowie i studenci	0	11	68	31	77	13	65	7	13	63
Bezrobotni	3	22	86	28	53	11	58	5	13	90
Gospodynie domowe i inni	9	35	81	30	46	5	54	6	14	60
Pracuje w:										
inst. państw., publicznej	5	17	85	34	62	8	66	3	7	206
spółce właścicieli										
prywatnych i państwa	14	19	78	31	61	8	54	3	9	107
sekt. prywat. poza rolnict.	4	19	84	34	55	7	71	5	5	177
prywatnym gosp. rolnym	5	29	84	35	50	8	45	12	9	82
Dochody na jedną osobę										
Do 275 zł	8	23	83	36	47	7	53	9	10	150
276 - 399	6	19	81	34	60	6	58	7	7	226
400 - 549	6	22	81	30	57	9	57	5	7	250
550 - 799	6	19	81	32	61	7	60	6	10	181
Powyżej 799 zł	7	13	82	33	71	13	58	4	9	152
Ocena własnych war. mater.										
Złe	6	24	81	32	49	9	53	8	10	328
Średnie	7	20	83	31	60	8	57	7	8	494
Dobre	5	11	79	31	67	9	69	2	8	266
Udział w prakt. religijnych										
Kilka razy w tygodniu	9	4	88	18	67	8	66	8	8	64
Raz w tygodniu	6	18	85	29	58	8	59	7	8	568
1-2 razy w miesiącu	5	26	80	38	51	9	56	4	9	182
Kilka razy w roku	6	23	78	32	59	9	58	7	6	183
W ogóle nie uczestniczy	7	15	65	38	66	10	59	3	15	90
Poglądy polityczne										
Lewica	8	23	77	45	56	12	42	6	10	254
Centrum	7	19	86	30	59	7	64	8	6	320
Prawica	6	14	80	21	71	7	73	4	10	289
Trudno powiedzieć	3	21	82	31	44	8	50	6	9	222

Tabela 3. Jak by Pan(i) ocenił(a) wpływ **Edwarda Gierka** na wydarzenia, historię Polski w XX wieku?
 1 - Wpływ pozytywny; 2 - Częściowo pozytywny, częściowo negatywny; 3 - Wpływ negatywny;
 4 - Nie wiem, kto to jest

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	34	43	17	1	5	1088
Płeć						
Mężczyźni	36	44	16	1	4	515
Kobiety	32	43	18	2	6	573
Wiek						
18-24 lat	24	41	22	6	7	156
25-34	22	43	26	2	7	191
35-44	29	47	18	0	5	222
45-54	38	47	12	0	3	200
55-64	45	38	13	0	4	139
65 lat i więcej	47	40	10	1	3	180
Miejsce zamieszkania						
Wieś	42	37	14	2	6	401
Miasto do 20 tys.	30	41	23	3	4	128
20 - 100 tys.	30	48	19	0	3	213
101 - 500 tys.	30	48	14	2	6	209
501 tys. i więcej mieszk.	26	49	21	0	4	136
Wykształcenie						
Podstawowe	48	35	10	1	6	308
Zasadnicze zawodowe	39	43	13	1	4	250
Średnie	26	46	23	1	5	415
Wyższe	14	57	25	1	3	115
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	13	60	26	0	1	91
Prac. umysł. niż. szczebla	23	48	23	2	4	119
Pracownicy fiz.- umysł.	34	40	19	4	2	62
Robotnicy wykwalifikowani	46	38	12	0	4	102
Robotnicy niewykwalifik.	48	36	8	5	4	35
Rolnicy	49	35	10	0	7	70
Pracujący na własny rach.	7	67	26	0	1	57
Bierni zawodowo						
Renciści	35	48	15	0	2	123
Emeryci	45	40	12	0	3	215
Uczniowie i studenci	20	32	27	7	14	63
Bezrobotni	25	41	20	0	14	90
Gospodynie domowe i inni	51	31	12	3	2	60
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	27	50	20	1	2	206
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	33	47	15	2	3	107
sekt. pryw. poza rolnict.	25	51	21	0	3	177
prywatnym gosp. rolnym	46	33	13	0	7	82
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	32	43	17	2	6	150
276 - 399	40	35	18	1	6	126
400 - 549	35	43	15	2	5	250
550 - 799	35	43	16	1	5	181
Powyżej 799 zł	30	47	21	1	3	152
Ocena własnych war. mater.						
Złe	42	34	15	1	8	328
Średnie	37	43	15	1	4	494
Dobre	17	56	22	2	3	266
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	19	49	26	0	6	64
Raz w tygodniu	35	43	17	1	5	568
1-2 razy w miesiącu	38	42	13	2	5	182
Kilka razy w roku	37	40	16	2	5	183
W ogóle nie uczestniczy	22	50	23	2	3	90
Poglądy polityczne						
Lewica	44	39	14	0	3	254
Centrum	34	47	15	2	3	320
Prawica	21	46	28	2	3	289
Trudno powiedzieć	39	39	9	2	11	222

Tabela 4. Jak by Pan(i) ocenił(a) wpływ **Wojciecha Jaruzelskiego** na wydarzenia, historię Polski w XX wieku? 1 - Wpływ pozytywny; 2 - Częściowo pozytywny, częściowo negatywny; 3 - Wpływ negatywny; 4 - Nie wiem, kto to jest

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	43	22	0	4	1088
Płeć						
Mężczyźni	30	43	23	0	4	515
Kobiety	30	44	21	0	5	573
Wiek						
18-24 lat	20	43	30	1	6	156
25-34	23	55	19	1	2	191
35-44	34	46	16	0	3	222
45-54	33	39	24	0	4	200
55-64	37	39	20	0	4	139
65 lat i więcej	33	36	23	1	7	180
Miejsce zamieszkania						
Wieś	38	45	13	0	4	401
Miasto do 20 tys.	33	42	21	1	3	128
20 - 100 tys.	27	39	27	0	8	213
101 - 500 tys.	26	45	27	0	2	209
501 tys. i więcej mieszk.	15	44	33	1	7	136
Wykształcenie						
Podstawowe	34	42	17	1	7	308
Zasadnicze zawodowe	33	45	17	0	4	250
Średnie	28	42	26	0	3	415
Wyższe	20	50	26	0	3	115
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	26	43	27	0	4	91
Prac. umysł. niż. szczebla	28	47	22	1	2	119
Pracownicy fiz.- umysł.	25	47	28	0	0	62
Robotnicy wykwalifikowani	35	36	23	0	6	102
Robotnicy niewykwalifik.	19	60	12	0	9	35
Rolnicy	46	46	6	0	3	70
Pracujący na własny rach.	25	54	19	0	3	57
Bierni zawodowo						
Renciści	36	40	21	0	3	123
Emeryci	29	38	26	0	7	215
Uczniowie i studenci	18	34	38	2	7	63
Bezrobotni	27	54	14	0	5	90
Gospodynie domowe i inni	40	45	12	0	3	60
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	34	40	24	1	2	206
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	23	48	24	0	5	107
sekt. pryw. poza rolnict.	24	52	20	0	4	177
prywatnym gosp. rolnym	43	45	8	0	4	82
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	38	44	15	0	3	150
276 - 399	33	41	24	0	2	126
400 - 549	29	46	21	0	3	250
550 - 799	30	43	23	1	4	181
Powyżej 799 zł	28	39	30	0	3	152
Ocena własnych war. mater.						
Złe	32	42	21	0	5	328
Średnie	31	45	19	0	5	494
Dobre	25	43	28	1	3	266
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	21	40	36	0	4	64
Raz w tygodniu	30	46	20	0	4	568
1-2 razy w miesiącu	32	39	22	0	6	182
Kilka razy w roku	29	45	23	1	3	183
W ogóle nie uczestniczy	37	36	21	2	4	90
Poglądy polityczne						
Lewica	47	39	12	0	2	254
Centrum	31	50	17	0	2	320
Prawica	12	44	40	0	4	289
Trudno powiedzieć	33	38	16	1	11	222

Tabela 5. Jak by Pan(i) ocenił(a) wpływ **Stanisława Mikołajczyka** na wydarzenia, historię Polski w XX wieku? 1 - Wpływ pozytywny; 2 - Częściowo pozytywny, częściowo negatywny; 3 - Wpływ negatywny; 4 - Nie wiem, kto to jest

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	23	5	34	19	1088
Płeć						
Mężczyźni	23	24	5	31	17	515
Kobiety	16	22	4	37	20	573
Wiek						
18-24 lat	13	21	3	48	14	156
25-34	10	20	5	43	23	191
35-44	24	21	1	35	18	222
45-54	22	25	6	28	20	200
55-64	23	26	11	28	13	139
65 lat i więcej	24	24	5	25	22	180
Miejsce zamieszkania						
Wieś	14	18	4	44	20	401
Miasto do 20 tys.	19	25	3	34	19	128
20 - 100 tys.	19	29	6	28	18	213
101 - 500 tys.	26	19	5	32	18	209
501 tys. i więcej mieszk.	28	31	7	18	15	136
Wykształcenie						
Podstawowe	14	17	5	45	19	308
Zasadnicze zawodowe	18	15	5	46	16	250
Średnie	23	26	5	27	19	415
Wyższe	25	44	4	6	21	115
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	23	39	5	9	24	91
Prac. umysł. niż. szczebla	25	31	3	25	17	119
Pracownicy fiz.- umysł.	13	26	13	34	15	62
Robotnicy wykwalifikowani	17	23	3	41	16	102
Robotnicy niewykwalifik.	16	2	0	67	15	35
Rolnicy	16	12	1	47	24	70
Pracujący na własny rach.	27	22	3	28	19	57
Bierni zawodowo						
Renciści	18	26	4	33	20	123
Emeryci	25	24	9	24	19	215
Uczniowie i studenci	17	22	2	41	18	63
Bezrobotni	10	13	1	51	25	90
Gospodynie domowe i inni	13	12	2	65	9	60
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	26	29	4	24	16	206
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	13	30	7	33	18	107
sekt. pryw. poza rolnict.	18	26	6	33	17	177
prywatnym gosp. rolnym	16	12	2	46	24	82
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	16	16	2	49	17	150
276 - 399	17	21	1	43	19	126
400 - 549	14	17	8	41	19	250
550 - 799	31	24	4	23	17	181
Powyżej 799 zł	29	36	5	14	17	152
Ocena własnych war. mater.						
Złe	19	16	4	43	19	328
Średnie	18	25	6	33	18	494
Dobre	23	28	3	26	20	266
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	22	23	4	38	13	64
Raz w tygodniu	18	24	4	34	20	568
1-2 razy w miesiącu	17	20	5	38	20	182
Kilka razy w roku	21	21	6	32	20	183
W ogóle nie uczestniczy	28	23	5	33	10	90
Poglądy polityczne						
Lewica	18	25	5	35	16	254
Centrum	19	24	5	36	16	320
Prawica	29	27	5	22	17	289
Trudno powiedzieć	9	13	2	48	28	222

Tabela 6. Jak by Pan(i) ocenił(a) wpływ **Lecha Wałęsy** na wydarzenia, historię Polski w XX wieku? 1 - Wpływ pozytywny; 2 - Częściowo pozytywny, częściowo negatywny; 3 - Wpływ negatywny;

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	38	12	3	1088
Płeć					
Mężczyźni	49	37	11	3	515
Kobiety	46	39	13	3	573
Wiek					
18-24 lat	38	45	12	5	156
25-34	50	36	11	3	191
35-44	49	39	10	2	222
45-54	50	33	15	2	200
55-64	48	37	14	2	139
65 lat i więcej	48	37	12	3	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	43	39	14	4	401
Miasto do 20 tys.	51	36	11	2	128
20 - 100 tys.	48	39	12	2	213
101 - 500 tys.	48	39	11	2	209
501 tys. i więcej mieszk.	56	34	8	2	136
Wykształcenie					
Podstawowe	40	39	17	4	308
Zasadnicze zawodowe	50	32	14	4	250
Średnie	50	39	9	2	415
Wyższe	52	41	6	0	115
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	46	46	7	1	91
Prac. umysł. niż. szczebla	54	35	9	2	119
Pracownicy fiz. - umysł.	49	36	16	0	62
Robotnicy wykwalifikowani	39	36	17	8	102
Robotnicy niewykwalifik.	53	35	12	0	35
Rolnicy	35	46	17	2	70
Pracujący na własny rach.	54	40	4	3	57
Bierni zawodowo					
Renciści	44	39	13	4	123
Emeryci	52	36	11	2	215
Uczniowie i studenci	48	36	10	6	63
Bezrobotni	45	42	11	3	90
Gospodynie domowe i inni	47	29	22	1	60
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	50	35	13	1	206
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	43	37	13	6	107
sekt. pryw. poza rolnict.	47	43	8	2	177
prywatnym gosp. rolnym	40	43	15	1	82
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	37	44	15	4	150
276 - 399	45	35	18	2	126
400 - 549	46	37	15	3	250
550 - 799	49	38	10	3	181
Powyżej 799 zł	53	38	8	1	152
Ocena własnych war. mater.					
Złe	39	42	15	4	328
Średnie	47	38	13	2	494
Dobre	58	33	7	2	266
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	52	32	12	4	64
Raz w tygodniu	48	38	11	3	568
1-2 razy w miesiącu	50	35	14	0	182
Kilka razy w roku	42	42	12	3	183
W ogóle nie uczestniczy	41	39	15	5	90
Poglądy polityczne					
Lewica	31	44	23	2	254
Centrum	48	41	10	2	320
Prawica	68	27	4	1	289
Trudno powiedzieć	37	41	14	8	222

Tabela 7. Jak by Pan(i) ocenił(a) wpływ **Wincentego Witosa** na wydarzenia, historię Polski w XX wieku?
 1 - Wpływ pozytywny; 2 - Częściowo pozytywny, częściowo negatywny; 3 - Wpływ negatywny;
 4 - Nie wiem, kto to jest

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	53	22	1	12	12	1088
Płeć						
Mężczyźni	56	20	1	12	10	515
Kobiety	50	24	1	11	13	573
Wiek						
18-24 lat	44	21	2	21	12	156
25-34	35	32	2	18	13	191
35-44	52	24	0	9	15	222
45-54	57	23	1	8	11	200
55-64	64	22	1	6	8	139
65 lat i więcej	68	13	0	8	11	180
Miejsce zamieszkania						
Wieś	56	17	1	18	9	401
Miasto do 20 tys.	53	26	1	6	15	128
20 - 100 tys.	52	28	1	7	12	213
101 - 500 tys.	46	26	2	12	15	209
501 tys. i więcej mieszk.	55	23	2	6	13	136
Wykształcenie						
Podstawowe	53	15	1	17	13	308
Zasadnicze zawodowe	50	20	1	19	11	250
Średnie	54	25	1	6	13	415
Wyższe	52	37	1	1	9	115
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	49	38	1	2	10	91
Prac. umysł. niż. szczebla	62	24	3	3	8	119
Pracownicy fiz.- umysł.	47	26	0	14	13	62
Robotnicy wykwalifikowani	40	27	0	17	15	102
Robotnicy niewykwalifik.	45	12	3	34	7	35
Rolnicy	55	21	0	12	12	70
Pracujący na własny rach.	46	25	0	14	16	57
Bierni zawodowo						
Renciści	57	18	1	10	13	123
Emeryci	65	17	1	8	10	215
Uczniowie i studenci	55	14	5	11	14	63
Bezrobotni	35	27	0	21	17	90
Gospodynie domowe i inni	48	23	0	21	8	60
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	57	27	2	4	10	206
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	45	32	0	13	11	107
sekt. pryw. poza rolnict.	43	25	2	17	13	177
prywatnym gosp. rolnym	55	21	0	12	12	82
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	47	23	0	18	12	150
276 - 399	56	20	0	14	11	126
400 - 549	52	24	1	11	12	250
550 - 799	55	19	2	9	16	181
Powyżej 799 zł	61	27	2	3	7	152
Ocena własnych war. mater.						
Złe	50	21	0	15	13	328
Średnie	54	22	1	11	11	494
Dobre	53	25	2	8	12	266
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	51	24	3	11	11	64
Raz w tygodniu	56	22	0	9	12	568
1-2 razy w miesiącu	43	26	0	15	15	182
Kilka razy w roku	48	23	3	17	9	183
W ogóle nie uczestniczy	62	17	3	8	11	90
Poglądy polityczne						
Lewica	56	22	1	12	10	254
Centrum	52	23	2	13	10	320
Prawica	61	26	0	4	9	289
Trudno powiedzieć	40	19	1	19	21	222